

Barış gazeteciliği yeni bir icat mı?

Yrd. Doç. Dr. Metin Ersoy / Havadis Gazetesi-Poli

Barış gazeteciliği anlayışını benimseyenlerin yeni bir ayrışma ve ikilem yaratma (bizler ve onlar) arzusunda olması mümkün değildir. Gazetecilik mesleği tektir ve bir bütündür. Ancak medyadaki sorunlar nedeniyle, barış gazeteciliği gibi bir modele ve etik duruşa ihtiyaç duymaktayız.

Basit sorular bazen en zor cevaplananlar olabiliyor. Özellikle bu sorular kendimiz ve mesleğimizle alakalıysa, verdiğimiz cevaplarda daha fazla zorlanabiliriz. Hani düzenli olarak yaptığımız (belki de otomatik demek gerekiyor) işler vardır ya, işte onlarla ilgili soru geldi mi bir an bocalarız. Bir gazeteciye “haber nedir?” sorusunu sormak gibi bir şey aslında bahsettiğim durum. Gazeteciler her gün haber yazıyor, okuyor ve yayımlıyor, ama böylesi meslekle alakalı bir soru karşısında zorlanabiliyor. Bu her meslek için geçerli bir durum aslında. Tabii benim alanım iletişim olduğu için özellikle gazetecilikten bir örnek verdim. Örnekleri çoğaltabiliriz.

Atölye çalışmaları

Geride bıraktığımız hafta içinde Doğu Akdeniz Üniversitesi (DAÜ) İletişim Fakültesi, Barış için Araştırma ve İletişim Merkezi (BAİM) Barış Gazeteciliği Atölye Çalışması düzenledi. Öğrenci ve öğretim üyelerine yönelik düzenlenen atölye çalışmalarına Prof. Dr. Steven Youngblood katıldı. Prof. Dr. Steven Youngblood ile 2012 yılında Japonya’da düzenlenen uluslararası barış çalışmaları konferansında tanışma fırsatım oldu. Amerika Birleşik Devletleri Missouri Eyaleti’ndeki Park Üniversitesi’nde öğretim üyesi olan ve “Küresel Barış Gazeteciliği Merkezi” direktörlüğünü de yürüten Prof. Dr. Steven Youngblood ile o zamandan ortak çalışmalar yapmak üzere sözleşmiştik.

Uzun lafın kısası

Japonya’da geliştirdiğimiz işbirliği sonucunda Steven, DAÜ’yü ve bizleri ziyarete geldi. Barış gazeteciliği komisyonunda yaptığımız akademik tartışmalardan sonra benzer çalışmaları hem DAÜ’de hem de Cyprus Community Media Center’de yapmaya karar verdik. Atölye çalışmasında yaptığımız tartışmalardan sonra; barış gazeteciliği kavramıyla ilgili akademisyenlerin yanı sıra mesleği icra eden kişilerin arasında ciddi yanlış anlamaların olduğunu görüyorum. Yukarıda da bahsetmiş olduğum gibi bazıları için basit görünen sorular çok zor cevaplar içerebiliyor. O bakımdan günden güne geliştiğini ve kabul gördüğünü gördüğümüz barış gazeteciliği kavramını masaya tekrardan yatırmalıyız. Daha önce birkaç yazıda ele aldığım barış gazeteciliği kavramını

bir kez daha tartışmaya açmanın faydalı olacağını düşünüyorum. Zira uzun bir hikayeyi kısaca anlatmak pek de kolay olmuyor. Uzun lafın kısası barış gazeteciliğini yazarken, konuşurken ve tartışırken dikkatli olmalıyız. Zira konuyu kısaca anlatayım derken karşı tarafın yanlış anlamasına yol açabiliriz.

Kazdıkları kuyuya düşmek

Konuyla “barış gazeteciliği yeni bir icat mı?” sorusu ile başlamak gerekiyor. Zira birçok konferansta veya gazetecilik tartışmalarının yapıldığı bir ortamda karşımıza çıkan ilk soru bu oluyor. Barış gazeteciliği anlayışı yeni bir gazetecilik türü icat etme amacıyla yola çıkmış değildir. Kavramı akademik camia ile tanıştıran barış çalışmaları profesörü Johan Galtung, böylesi bir ayırımın “barış” kavramının ruhuna ait olduğunu biliyordu. Bir başka ifadeyle, genel geçer gazetecilik anlayışının sorunlu tarafları olduğunu iddia ederken, “bunlar kötü ve eski, ama biz iyi ve yeniyiz” demek herhalde akademik alanda söylenecek en son şey olurdu. Eğer böyle bir durum yapılıyorsa, barış gazeteciliğini geliştirenler kendi kazdıkları kuyuya düşerlerdi.

Yeni etik ilkeler

Barış gazeteciliğinden akademik olarak ne anladığımıza geçmeden önce bir şeyin altını çizmeliyim. Söz konusu gazetecilik anlayışı özellikle soğuk savaş yıllarında geliştirilmiş bir kavramdır. Barış gazeteciliği tekniğinin zaman içerisinde dünyanın siyasi olarak sorunlu çatışma bölgelerinde kullanılabileceğini özellikle 1990’lı yıllarda daha net gördük. Dünyada genel geçer gazetecilik anlayışını benimseyen birçok gazetecilerin çatışma ve savaş haberlerini ele alırken ciddi hatalar yaptıkları için barış gazeteciliği de bunları dile getirmek, eleştirmek ve sorgulamak için geliştirildi. Bir şekilde gazetecilik mesleğine yeni etik ilkeler kazandırdı. Gazetecilik mesleğinde yaşanan yozlaşmaya, hastalıklı duruma ve toplumdan uzaklaşmaya dikkat çekti. Bazı haberlerin gizli kapılar arkasında yapılmaması, şeffaf, dürüst, dengeli, kaliteli ve adil şekilde yapılmasını öne çıkardı. Sanıyorum tüm bu yazılanlara birçok gazeteci arkadaşımızın itirazı olmaz.

Gazetecilik mesleği tektir

Ancak akademik ortamlarda yeni bir icat gibi sunulan barış gazeteciliği, günün sonunda sektör tarafından ister istemez tepkiyle karşılanıyor. Oysa bahsetmiş olduğum gazetecilik anlayışı mevcut gazetecilik anlayışının standartlarını yukarıya çekmek için çaba sarf ediyor. Barış gazeteciliği anlayışını benimseyenlerin yeni bir ayırma ve ikilem yaratma (bizler ve onlar) arzusunda olması mümkün değildir. Benim anlayışıma göre gazetecilik mesleği tektir ve bir bütündür. Ancak birçok ülkede uygulanmakta olan medya modelleri sorunlar içerdiğinden, barış gazeteciliği gibi bir modele ve etik duruşa ihtiyaç duymaktayız. Gazetecinin herhangi bir olayda veya sorunda yaptığı haberle ilgili daha fazla sorumluluk alması ve sonuçlarını düşünmesi gerekiyor.

Ben gazeteciliği kimin için yapıyorum?

Bir başka ifadeyle; barış gazeteciliği modeli, gazetecilerin toplumu ilgilendiren sorunlar karşısında aktif bir rol oynamasını isteniyor. Haber yaparken daha fazla kaynak kullanmasını, her tarafa eşit ve adil davranmasını belirtiyor. Gazetecilerin daha fazla

araştırma yaparak toplumu aydınlatması arzulanıyor. Gazetecilerin daha kaliteli bir habercilik anlayışını benimsemesini istemek medyayı takip eden her vatandaşın hakkıdır.

Sektör hasta durumdadır

Burada gazetecilerin kendilerine sorması gereken ilk soru: “ben gazeteciliği kimin için yapıyorum?”. Bu soruya vicdanen verilecek her türlü yanıt sizi başarıya götürecektir. Sonrasında ise barış gazeteciliği modelinin sektöre kazandırdığı etik ilkeler ile yola devam edildiğinde başarının uzakta olmadığı görülecektir. Medya sektörü hasta durumdadır. Bu hastalığa çare bulmak, gazetecilerin kaybetmiş oldukları güven ve itibarı geri kazandırmak için çalışmalız. O zaman halk da kendi yanında olan bir medyayı desteklemekte daha cömert olacaktır.